Десета Международна олимпиада по лингвистика

Любляна (Словения), 30 юли – 3 август 2012 г.

Задачи за индивидуалното състезание

Не преписвайте условията. Решавайте всяка задача на отделен лист (или листове). На всеки лист пишете номера на решаваната задача, номера на мястото си и фамилното си име. Иначе работата Ви може да не бъде оценена по достойнство.

Обосновавайте получените отговори. Отговор, даден без всякакво обяснение, макар и да е съвсем верен, се оценява ниско.

Задача №1 (20 точки). Дадени са изречения на централния диалект на езика дирбал и преводите им на български:

- 1. **bayi yara ŋunɨaymuŋa baŋgu gurugugu biŋgunman.** Пиячката уморява мъжа, когото винаги обвиняват.
- 2. balan yabu bimabanjalnaymuna bangul yarangu gulingu nunjanu. Силният мъж обвинява майката, която винаги следва смъртни змии.
- 3. balan waymin bambun bangu jugangu jamiman. Захарта прави здравата тъща дебела.
- 4. bala yila wura bangul bargandu bingundu guninu. Умореното валаби търси малкото перо.
- 5. balan malayigara baŋgu garandu biŋgunman. Димът уморява скорпиона.
- 6. **bala gurugu baŋgul ŋumaŋgu munduŋgu dimbaɲu.** Обиденият баща носи пиячката.
- 7. bayi midin bangun bimangu malayigaraguninaymunagu banıan. Смъртната змия, която винаги търси скорпиони, следва посума.
- 8. **bayi gubimbulu biŋgun baŋgu gurugugu ɟagunman.** Пиячката приспива уморения лекар.
- 9. **bala garan baŋgul biŋɨriŋɨu banɨan.** Гущерът следва дима.
- 10. balan duŋan baŋgul yiriŋɨilagu guniɲu. Водното конче търси жилещото дърво.
- 11. bala juga bangun yabungu najilmunagu dimbanu. Майката, която винаги пренебрегват, носи захарта.
- 12. bala diban jagin bangul gubimbulugu jamingu bilmban. Дебелият лекар бута големия камък.
- 13. bala garan baŋgun waymindu dibanbilmbalŋaymuŋagu buran. Тъщата, която винаги бута камъни, гледа дима.
- 14. balan baŋgay waru baŋgun bundinɨu jaginɨu guninu. Големият скакалец търси огънатото копие.
- 15. bayi biŋɨrin biŋgun baŋgul nalŋgaŋgu mugurugu buran. Тихото момче гледа уморения гущер.
- 16. bayi ŋuma guli baŋgul yaraŋgu banɟalmuŋagu munduman. Мъжът, когото винаги следват, обижда силния баща.

- (a) Един езиковед помислил, че в едно от изреченията на дирбал, дадени по-горе, има грешка. Всъщност няма никаква грешка. Обяснението на това, което му се сторило странно, е, че в един от митовете на народа дирбал един животински вид се смята за "стари жени". За кое животно става дума? Какво е сметнал за грешка езиковедът?
- (b) Преведете на български:
 - 17. balan nalnga bangul numangu guniymunagu bambunman.
 - 18. bala diban bilmbalmuŋa baŋgun binֈirinֈu guninu.
 - 19. bayi bargan bangul yarangu gubimbulununjanaymunagu banjan.
- (с) Ето още три думи на дирбал:

```
bayimbam — ларва, гъсеница; mugunanja — леля (по-голяма сестра на майката); muŋga — мощен шум.
```

Преведете на дирбал:

- 20. Малкото валаби гледа водното конче.
- 21. Лелята, която винаги следват, огъва перото.
- 22. Спящият посум пренебрегва мощния шум.
- 23. Гъсеницата търси мъжа, който винаги носи камъни.

 $\eta = H$ в думата гонг.

 $\mathbf{p} \approx hb$ в името Ehbo; \mathbf{j} е преградна съгласна (като \mathbf{d}), учленявана на същото място в устата като \mathbf{p} .

Смъртната змия е австралийска отровна змия. Валабито е малко животно, родствено на кенгурутата. Посумът е австралийско дървесно торбесто животно. Жилещите дървета са род храсти и дървета с жилещи власинки, някои от които са опасни за човека.

—Артур Семенюк

Задача №2 (20 точки).

10 15 20 21 27 30	ymбy-унгу rureponga talu malapunga yepoko supu tokapunga telu alapunga yepoko polangipunga talu	$\boxed{\textit{telu} < \textit{yepoko}}$	35 40 48 50 69 79	ymбy-yhry tokapu rureponga yepoko tokapu malapu tokapu talu tokapu alapunga talu tokapu talu tokapunga telu tokapu talu polangipunga y	yepoko	
	alapunga yepoko		_	langipunga į	$langipunga\ yepoko$	

(a) Напишете с цифри: tokapu polangipu,

tokapu talu rureponga telu, tokapu yepoko malapunga talu, tokapu yepoko polangipunga telu.

(b) Напишете на умбу-унгу: 13; 66; 72; 76; 95.

 Δ Езикът умбу-унгу е от трансновогвинейското семейство. Говори се от около $34\,200$ души в Папуа Нова Гвинея. — Kcenus Гилярова

Задача №3 (20 точки). Дадени са изречения на баскски език и преводите им на български в случаен ред. Едно от българските изречения отговаря на две баскски:

ahaztu ditut, ahaztu zaizkit, ahaztu zaizu, hurbildu natzaizue, hurbildu zait, lagundu ditugu, lagundu dituzu, lagundu dute, lagundu nauzue, mintzatu natzaizu, mintzatu gatzaizkizue, mintzatu zaizkigu, ukitu ditugu, ukitu naute

ти го забрави, те говориха с нас, аз ви доближих, аз говорих с тебе, ние им помогнахме, вие ми помогнахте, той ме доближи, ние ги докоснахме, те ме докоснаха, ти им помогна, те му помогнаха, ние говорихме с вас, аз ги забравих

- (а) Определете верните съответствия.
- (b) Преведете на баскски: ти ме докосна, те ме доближиха.
- (c) Преведете на български: lagundu dut, hurbildu gatzaizkizu.
- (d) Едно от българските изречения може да се преведе на баскски по още един начин. Намерете това изречение и дайте другия му възможен превод.

—Наталия Заика

Задача №4 (20 точки). Един езиковед решил да напише граматика на езика теоп. Най-напред поискал от информантите си да превеждат отделни изречения на родния си език. Ето какво получил:

1. Ти ме удари. Ean paa tasu anaa. 2. Той изяде рибата. Eove paa ani bona iana. 3. Ние ударихме детето. Enam paa tasu a beiko. Мъжът видя чантата. A otei paa tara bona kae. Момчето го уби. A visoasi paa asun bona. Enaa paa tara a taba'ani. Аз видях яденето. Eam paa baitono e. 7.

Вие го чухте.

Аз дадох на мъжа кокосовия орех. Enaa paa hee a otei bona overe.

Жената ви даде яденето. A moon paa hee ameam bona taba'ani.

10. Аз те ударих с камъка. Enaa paa tasu vuan a vasu.

Eori paa asun bona moon bona toraara. 11. Те убиха жената с брадвата.

12. Ние нарекохме момчето магьосник. Enam paa dao a visoasi bona oraoraa.

(а) Преведете на български:

13. Eam paa ani a overe.

- 14. Ean paa tasu a oraoraa bona kae.
- 15. Eove paa tara ameam.
- (b) Преведете на теоп:
 - 16. Ние ти дадохме яденето.
 - 17. Той ме нарече дете.
 - 18. Аз го убих с това (букв. с него).
 - 19. Магьосникът даде на момчето рибата.

След това езиковедът записал естествена реч на езика теоп и си допълнил граматиката. Ето някои откъси от диалози на теоп и преводите им на български. В скоби е даден контекстът, в който са прозвучали тези изказвания.

(Какво стана тогава с жената?)

A moon paa tara bona oraoraa. Жената видя магьосника.

21. (Защо не е останало ядене?)

A taba'ani paa ani nam. Ние изядохме яденето.

22. (Защо плака толкова момчето?)

A visoasi paa tasu a otei bona overe. Мъжът удари момчето с кокосовия орех.

23. (Къде е чантата?)

A kae paa hee naa a beiko. Аз дадох на детето чантата.

- (с) Преведете на теоп изреченията извън скобите:
 - 24. (Защо се обиди магьосникът?) Те нарекоха магьосника жена.
 - 25. (Защо е мокра брадвата?) Момчето уби рибата с брадвата.

▲ Езикът теоп е от австронезийското семейство. Говори се от около 5 000 души в Папуа Нова Гвинея. -Мария Коношенко **Задача №5 (20 точки).** Дадени са думи и словосъчетания на ротумски език и преводите им на български:

`el`ele	ПЛИТЪК	mamasa	твърд, здрав
`ele	близо съм	matiti	студ, студенина
`olo	режа	$mlpha tit \ mamasa$	лед
a ' $\ddot{o}f$ fau	край на годината	moafmofa	набоклучен
$f\ddot{a}eag$ ' u ' u	общувам с жестове	niu	копра
fau	година	nu 's $uar\ tiro$	прозорец
haghafu	скалист	nuʻ $sura$	врата
$huag\ `el`ele$	нетърпелив	pala	пробивам
$huag\ to `a$	смел	piri	къдря се
$h\ddot{u}l$ $hafu$	духам (за ураган)	poagpoga = palpala	надупчен
$h\ddot{u}n$ kia	основа на шията	pogi	нощ
huli	обръщам	puhraki	кипя, бълбукам
huni	долна част	pulu	лепило
is ' $ar{a}$	изострен	kalu	гривна; обикалям
$is\ susu$	зърно (на гърда)	riamrima	блестящ
lala	дълбок	$rar{u}\ huga$	болка в корема
$maf\ tiro$	очила	to ' a	герой

(a) Дадени са ротумските имена на седем части на тялото и преводите им на български в случаен ред. Определете верните съответствия:

'u'u, isu, kia, leva, mafa, susu, huga гърди, око, ръка, коса, сърце, врат (шия), нос

- (b) Преведете на български:
 - tiro, poga (съществително), $huag \ lala, \ haf \ puhraki, \ maf \ pogi = maf \ pala.$
- (с) Преведете на ротумски:

кръгъл; режа копра; къдрава коса; лепкав; светвам; боклук.

- (d) Даденият по-горе материал не е достатъчен, за да се преведат с увереност на ротумски 'дума' и 'изчерпвам'. Какви биха били теоретично възможните преводи на тези думи на ротумски?
- Δ Ротумският език е от австронезийското семейство. Говори се от около 9000 души във Филжи.
- ' е съгласен звук (т. нар. гърлен взрив); \boldsymbol{a} е отворено \boldsymbol{o} ; $\boldsymbol{\ddot{a}}$ е отворено \boldsymbol{e} ; $\boldsymbol{\ddot{o}}$ = френското $\boldsymbol{e}\boldsymbol{u}$ или немското $\boldsymbol{\ddot{o}}$; $\boldsymbol{\ddot{u}}$ = френското \boldsymbol{u} или немското $\boldsymbol{\ddot{u}}$. Знакът " $^{-}$ " бележи дълга гласна. Копра е изсушената ядка на кокосовия орех.

—Борис Иомдин, Александър Пиперски

Редактори: Александър Бердичевски, Светлана Бурлак, Дмитрий Герасимов, Ксения Гилярова, Иван Держански (отг. ред.), Хю Добс, Борис Иомдин, Бруно Л'Асторина, Ли Джегю, Алексей Пегушев, Александър Пиперски, Мария Рубинщейн, Розина Савизаар, Артур Семенюк, Павел Софрониев, Людмила Фьодорова, Габриела Хладник.

Български текст: Иван Держански.

Наслука!